

การรับรู้ข่าวสารปัญหาเด็กจมน้ำในประเทศไทย

กิงกาญจน์ จงสุขไกล¹

ได้รับบทความ: 16 มิถุนายน 2562

แก้ไขบทความแล้วเสร็จ: 11 กรกฎาคม 2562

ตอบรับตีพิมพ์: 18 กรกฎาคม 2562

เผยแพร่: 31 สิงหาคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารปัญหาเด็กจมน้ำของผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก เด็ก และประชาชนทั่วไปโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยได้สุ่มเลือกจังหวัดตัวแทนภูมิภาค และกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็น เด็กอายุ 5-14 ปี รวม 4,000 ตัวอย่าง และประชาชนทั่วไป รวม 1,000 ตัวอย่าง การวิเคราะห์ผลการสำรวจใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการนำข้อมูลมาหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ผลการสำรวจ ในภาพรวมแล้วพบว่า กลุ่มประชาชนทั่วไปมีการรับรู้ข่าวสารปัญหาเด็กจมน้ำในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มเด็กอายุ 5-14 ปี ในเกือบทุกประเด็น ยกเว้นเพียงบางประเด็นเท่านั้นที่พบว่า กลุ่มเด็กจะมีการรับรู้ปัญหาที่สูงกว่า ได้แก่ “การจมน้ำทำให้เด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปี ตายมากเป็นอันดับหนึ่ง”, “วันเสาร์แรกของเดือนมีนาคมของทุกปี เป็นวันรณรงค์ป้องกันเด็กจมน้ำ”, “แหล่งน้ำใกล้บ้าน ทั้งแอ่งน้ำ บ่อขุด สระน้ำ เป็นแหล่งที่เด็กจมน้ำตายมากที่สุด” นอกจากนี้ผลการสำรวจยังบ่งชี้ได้ว่า ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เพื่อสื่อสารให้เกิดความรับรู้และเข้าใจที่ถูกต้องทั้งในกลุ่มเด็กและเยาวชนทั่วไปเนื่องจากมีสัดส่วนการรับรู้ในประเด็นดังกล่าวค่อนข้างน้อยในทั้งสองกลุ่ม ได้แก่

- “วันเสาร์แรกของเดือนมีนาคมของทุกปี เป็นวันรณรงค์ป้องกันเด็กจมน้ำ” เด็กที่รับรู้ร้อยละ 12.70 ขณะที่กลุ่มประชาชนทั่วไปรับรู้เพียง ร้อยละ 9.30

¹ ดร., นักวิจัย สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีเมล: kingupdate@yahoo.com

- เมื่อช่วยคนจมน้ำขึ้นมาบนฝั่งแล้ว สิ่งแรกที่ต้องทำคือ อุ้มพาดบ่าแล้วกระแทกเอาน้ำออก (ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้อง) นั้น พบว่า มีเด็กร้อยละ 56.28 และประชาชนทั่วไปถึงร้อยละ 71.60 รับรู้รับทราบว่าเป็นวิธีการปฏิบัติถูกต้องในการช่วยเหลือคนจมน้ำ

คำสำคัญ: การรับรู้ข่าวสาร/ เด็กจมน้ำ/ ปัญหาเด็กจมน้ำในประเทศไทย

THE PERCEPTION OF NEWS ON CHILD DROWNING PROBLEM IN THAILAND

Kingkan Jongsukklai¹

Received: February 16, 2019

Revised: July 11, 2019

Accepted: July 18, 2019

Available Online: August 31, 2019

ABSTRACT

This research had the objective to understand the perception about child drowning news and problems of parents/ children’s guardians, and the general public by using the survey research in the area of Bangkok and its vicinity, central region, northern part, northeast region and southern area. The provinces had been randomly selected as the regional representatives and the sample groups had been determined into 4,000 children aged 5-14 years and 1,000 general public. The analysis of data used descriptive statistics which were frequency and percentage.

The overall survey indicated that the general public perceived news and problems on child drowning higher than children aged 5-14 years in almost aspects with some exception area only in which children group has higher perception. Those topics are that “drowning is the 1st cause of death that occurs to children under 15 years”, “the first Saturday in March marks child drowning prevention day”, “water sources nearby house including swamp, pond, pool are all considered as the places to cause child drowning the most”. Moreover, the results suggested that the points which should be publicized more in order to communicate with the children and the general

¹ Ph.D. Researcher, Social Research Institute. Chulalongkorn University.

Corresponding author

E-mail: kingupdate@yahoo.com

youth on the correct information and understanding since the perception of these points were quite low were as follows:

- “the first Saturday in March marks child drowning prevention day”, only 12.70% of children knew about it, while 9.30% of the general public knew it.

- After rescuing the drowned people, you have to carry them on the shoulder and then, shake up and down to drain water out of their mouth. This belief is misconception 56.28% of children and 71.60% of the general public understood that the above practice was correct.

KEYWORDS: The Perception of News/ Child Drowning/ Child Drowning Problem in Thailand

บทนำ

การจมน้ำในเด็ก เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทย และหลาย ๆ ประเทศในทวีปเอเชีย ข้อมูลจากสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (พ.ศ.2555) ได้สรุปสถานการณ์การตกรน้ำ-จมน้ำของเด็ก พบว่า เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จากทั่วโลก เสียชีวิตจากการตกรน้ำ-จมน้ำ ปีละ 135,585 คน หรือเฉลี่ยวันละ 372 คน ส่วนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีเด็กเสียชีวิตจากการตกรน้ำ-จมน้ำ จำนวนปีละ 32,744 คน เฉลี่ยวันละ 90 คน

สำหรับประเทศไทยมีเด็กที่เสียชีวิตจากการจมน้ำมากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้วถึง 5-15 เท่าตัว นับเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับหนึ่งของเด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งสูงกว่าอุบัติเหตุจมน้ำประมาณ 2 เท่าตัว และมากกว่าไข้จากไวรัสที่มีแมลงเป็นพาหะและไข้เลือดออกถึง 24 เท่าตัว คิดเป็นจำนวนปีละ 1,420 คน หรือวันละ 4 คน (ศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก) แม้การจมน้ำในเด็กจะเป็นสาเหตุของการบาดเจ็บรุนแรงและทำให้เสียชีวิตแบบไม่ตั้งใจ แต่ก็ได้ก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจและการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร (กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล, อติศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ และอภิชาติ เมฆมาสิน, 2546; สัม เอกเฉลิมเกียรติ และสุชาดา เกิดมงคลการ, 2552; World Health Organization [WHO], 2008)

จากการศึกษาของ ศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก โรงพยาบาลรามาธิบดี และจากหนังสือ “ภัยใกล้ตัวลูกที่พ่อแม่นึกไม่ถึง เด็กไทยจมน้ำตายอันดับหนึ่ง” พบว่า การจมน้ำของเด็กเล็กมักเป็นอุบัติเหตุที่ผู้ปกครองคาดไม่ถึง เพราะเชื่อว่าตนเองสามารถดูแลเด็กได้ตลอดเวลา และไม่คิดว่าสภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวันทั่วไปจะเสี่ยงต่อการจมน้ำของเด็ก แต่จากปัญหาเด็กจมน้ำที่เกิดขึ้นมักพบว่า เด็กเล็กจะจมน้ำในภาชนะที่มีน้ำเล็กน้อยประมาณ 1-2 นิ้วเท่านั้น ซึ่งมีสาเหตุจากการที่ผู้ดูแลเด็กได้ไปทำกิจกรรมบางอย่างเพียงระยะเวลาสั้น ๆ เช่น เข้าห้องน้ำ ทำกับข้าว คุยโทรศัพท์ เปิด-ปิดประตูบ้าน เพียงระยะเวลาไม่กี่นาทีเท่านั้น ประกอบกับผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กขาดการจัดการแหล่งน้ำเสี่ยงในบ้าน ซึ่งไม่คิดว่าแหล่งน้ำดังกล่าวจะเป็นอันตราย เพราะมีระดับน้ำเพียงเล็กน้อย สำหรับกลุ่มเด็กเล็ก มักเดินตามเปิดหรือสุนัข และพลัดตกลงไปในน้ำในบ่อน้ำ รอบ ๆ บ้านได้ โดยในกลุ่มเด็กเล็กอายุต่ำกว่า 5 ปีนั้น พบว่ามีการเสียชีวิตจากการตกรน้ำ-จมน้ำ ที่เกิดขึ้นในบ้านหรือละแวกบ้านจำนวนมาก กรณีตัวอย่างเช่น นางนิตยาคุณแม่ของลูกชายวัย 4 ขวบ เข้าอาทิตย์วันหนึ่งนิตยาและแม่ของเธอจะไปวัด

ยายจึงไปกล่อมหลานให้ไปวัดด้วย แต่นิตยาเห็นว่าลูกกำลังเพลินกับการดูหนังจึงไม่ยอมขัดใจ และคิดว่าอีกสักครู่สามีมงคลจะมาเล่นกับลูก ครั้นเมื่อเธอเดินทางกลับจากวัด นิตยาและแม่ก็เห็นรถป้อเต๊กตึ้งและรถตำรวจจอดอยู่ริมคลองใกล้บ้าน จึงนึกอยากเข้าไปดูแต่ใจกำลังคิดถึงลูก เมื่อเข้าไปในบ้านเธอก็ได้ยินเสียงน้ำไหลและประตูห้องน้ำปิดจึงคิดว่าลูกกำลังเล่นน้ำอยู่ เธอจึงออกไปเก็บผ้าหน้าบ้านและเห็นเจ้าหน้าที่ป้อเต๊กตึ้งอุ้มเด็กผู้ชายขึ้นจากน้ำ เมื่อเธอเข้าไปดูใกล้ ๆ ก็แทบผะ แขนขาอ่อนใจสิ้นริ้วเพราะเด็กคนนั้นคือลูกชายของเธอเอง จากคำบอกเล่าของผู้เห็นเหตุการณ์บอกว่า เห็นลูกของเธอยื่นถือคันเบ็ดยื่นอยู่ริมคลองคนเดียวและจู่ ๆ ก็ตกตมลงไป ผู้ที่เห็นจึงโทรไปแจ้งตำรวจ

นอกจากนี้ยังพบว่าแหล่งน้ำภายในบ้าน ใกล้บ้าน แม้กระทั่งโถชักโครก หรือตามบ้านเรือนที่เป็นพื้นไม้และมีร่องหรือรอยแตกขนาดใหญ่โดยที่พื้นข้างล่างก็ล้วนเป็นแหล่งน้ำที่เคยเกิดเหตุการณ์ที่เด็กตกลงไปจนเสียชีวิตอยู่เสมอ และยังพบว่าในแต่ละปีมีเด็กจำนวนมากที่เสียชีวิตจากการจมน้ำ เนื่องจากไม่มีความรู้ข้อมูลข่าวสารปัญหาการจมน้ำในเด็ก (อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์, 2549)

ดังนั้น การสำรวจการรับรู้ข่าวสารการจมน้ำของเด็กในประเทศไทย โดยดำเนินการสำรวจการรับรู้ข่าวสารเด็กจมน้ำ ของเด็กอายุ 5-14 ปี และประชาชนทั่วไปครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการนำผลการสำรวจไปใช้สำหรับการวางแผนรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลในเชิงการผลักดันและสนับสนุนให้หน่วยงานเครือข่าย ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันเด็กจมน้ำให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจการรับรู้ข้อมูลข่าวสารปัญหาเด็กจมน้ำของผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก เด็ก และประชาชนทั่วไปในประเทศไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัญหาเด็กจมน้ำ หมายถึง การเสียชีวิตของเด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปี โดยมีสาเหตุมาจากภาวะความบกพร่องของระบบทางเดินหายใจอันเกิดจากการจมน้ำใต้น้ำ ซึ่งปัจจุบันการจมน้ำเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับ 1 ของเด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปี เนื่องจากในทุก ๆ

วัน จะมีเด็ก (อายุต่ำกว่า 15 ปี) จมน้ำเสียชีวิต 2 คน (สำนักงานโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2562)

การรับรู้ข่าวสาร หมายถึง กระบวนการในการแปลความหมายของผู้ปกครอง/ ผู้ดูแลเด็ก เด็ก และประชาชนทั่วไป ภายหลังจากการรับทราบข่าวสารปัญหาเด็กจมน้ำในประเทศไทย เช่น สถานการณ์ สาเหตุ การณรงค์และการป้องกันการจมน้ำของเด็ก ตลอดจนวิธีการช่วยเหลือคนจมน้ำที่ถูกต้อง

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้ได้ทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้อง คือ แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังมีรายละเอียดดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้

เดิมศักดิ์ คทวนิช (2546) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการในการแปลความหมายที่เกิดขึ้นภายหลังร่างกายเกิดการสัมผัสจากสิ่งเร้าทั้งหลาย ในการแปลความหมายของสมองจะถูกต้อง ละเอียด และชัดเจนมากน้อยเพียงใด จะขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิม ความรู้ที่สะสมไว้ ความจำ ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ดังนั้น การรับรู้ คือความรู้สึกนึกคิด ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดจากการสัมผัสของร่างกายซึ่งจะแตกต่างกันของแต่ละบุคคล โดยอาศัยประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมเป็นตัวตีความและแปลความหมายออกมา เพื่อสร้างภาพที่มีความหมายหรือกระบวนการของความเข้าใจและการเปิดรับโลกที่เขาอาศัยอยู่ซึ่งขึ้นกับปัจจัยภายใน เช่น ความเชื่อ ประสบการณ์ ความจำเป็น และอารมณ์ เช่นเดียวกับลักษณะภายนอก ทั้งนี้ การรับรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ขั้นที่ 1) การเปิดรับข้อมูล เกิดขึ้นเมื่อผู้รับเปิดโอกาสให้ข้อมูลเข้าสู่ตนเอง ตัวอย่างเช่น เลือกรับและรับฟังข้อมูลที่ตนเองสนใจ ขั้นที่ 2) การตั้งใจเลือกรับ เกิดขึ้นเมื่อผู้รับ เลือกที่จะตั้งใจสิ่งกระตุ้นอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้นเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความตั้งใจรับข้อมูล ผู้ส่งสารต้องความพยายามในการส่งสารที่ดึงดูดความตั้งใจรับข่าวสาร ขั้นที่ 3) การเลือกตีความและเข้าใจ แม้ผู้รับหรือกลุ่มเป้าหมายจะตั้งใจรับข่าวสาร แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าตีความไปในทางที่ถูกต้อง ทั้งนี้การตีความจะขึ้นอยู่กับความเชื่อ ทศนคติและประสบการณ์ และขั้นตอนสุดท้าย ขั้นที่ 4) เลือกเก็บรักษา คือ การที่ผู้รับเลือกเก็บหรือจดจำข้อมูลบางส่วนหลังจากได้ยิน ได้ฟัง ได้อ่าน เปิดรับ

และเกิดความเข้าใจแล้ว สิ่งสำคัญที่ผู้ส่งสารต้องทำคือต้องสร้างให้ข้อมูลอยู่ในความทรงจำของผู้รับสารหรือกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดความทรงจำที่ต่อเนื่องไปยังการตัดสินใจ

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงด้านการรักษาพยาบาลฉุกเฉินหลังเหตุการณ์จมน้ำและปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีสาระสำคัญโดยสังเขปดังนี้

ศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี โดยอดีตศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ ระบุถึงปัจจัยเสี่ยงด้านการรักษาพยาบาลฉุกเฉินหลังเหตุการณ์: ระยะเวลาสั้นรุนแรง ผู้ช่วยเหลือใกล้เคียง (Bystanders) ไม่มีความรู้ให้การกู้ชีพปฐมพยาบาลผิดวิธี สถานบริการทางการแพทย์ใกล้ชุมชนไม่มีความพร้อมในการช่วยเหลือภาวะฉุกเฉินโดยทำการศึกในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า ร้อยละ 29 ของเด็กที่ตายจากการจมน้ำจะตายในที่เกิดเหตุ ร้อยละ 71 ได้รับการช่วยเหลือและนำส่งโรงพยาบาล ร้อยละ 12 ได้นำส่งคลินิกใกล้บ้านและแพทย์แนะนำให้นำส่งโรงพยาบาลโดยไม่ได้ให้การช่วยเหลือใด ๆ ร้อยละ 42 ของเด็กที่ถูกนำส่งโรงพยาบาลพบว่าเสียชีวิตแล้วและไม่ได้ทำการช่วยเหลือใด ๆ เพิ่มเติม ร้อยละ 54 ของเด็กที่ถูกนำส่งโรงพยาบาล ได้รับการปฐมพยาบาล ในจำนวนนี้ร้อยละ 38 ตายในห้องฉุกเฉิน ร้อยละ 38 ตายใน 24 ชั่วโมงต่อมา และร้อยละ 23 ตายภายหลัง 24 ชั่วโมง อย่างไรก็ตามพบว่า ร้อยละ 94 ของความพยายามในทำการปฐมพยาบาล เป็นการกระทำที่ผิดวิธี กล่าวคือเป็นการจับอุ้มพาดบ่ากระโดด วิ่งรอบสนาม หรือวางบนกระทะแล้วรีดน้ำออก หากผู้พบเห็นเหตุการณ์ให้การช่วยเหลือที่ถูกวิธี จะสามารถลดการตายจากการจมน้ำได้ ร้อยละ 42 ของเด็กที่ถูกนำส่งโรงพยาบาล พบว่าเสียชีวิตแล้วและไม่ได้ทำการช่วยเหลือใด ๆ เพิ่มเติม ร้อยละ 54 ของเด็กที่ถูกนำส่งโรงพยาบาล ได้รับการปฏิบัติการกู้ชีพ ในจำนวนนี้ร้อยละ 38 ตายในห้องฉุกเฉิน ร้อยละ 38 ตายใน 24 ชั่วโมงต่อมา และร้อยละ 23 ตายภายหลัง 24 ชั่วโมง

การศึกษาการจมน้ำตายในเด็กอายุน้อยกว่า 15 ปี ของสำนักงานควบคุมโรคซึ่งทำการศึก 5 เขตทั่วประเทศพบว่า ส่วนใหญ่เด็กที่ตกน้ำมักได้รับการช่วยเหลือล่าช้า เพราะไม่มีใครทราบว่าเด็กตกน้ำ เด็กที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์มักไม่บอก ไม่แจ้งแก่ผู้ใหญ่ ในบริเวณใกล้เคียง 1 ใน 4 ไม่มีการช่วยเหลือใด เสียชีวิตมานานหลายชั่วโมง 3 ใน 4 มีการช่วยปฐมพยาบาล ณ ที่เกิดเหตุ โดยประชาชนด้วยการอุ้มพาดบ่า ในจำนวนนี้ ร้อยละ 90

นำส่งโรงพยาบาลเพื่อให้การรักษาต่อ แต่ส่วนใหญ่เสียชีวิตที่ห้องฉุกเฉิน มีเพียง 9 ใน 100 รายที่นำส่งต้องเข้ารับรักษาใน ICU และอยู่ต่ออีก 1-2 วัน ก่อนเสียชีวิต

งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของ บุศรา ชัยทัศน์ (2554) ใช้การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์เพื่อศึกษา พฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ การรับรู้ ความเสี่ยง การสนับสนุนทางสังคม และสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กวัยเรียนอายุ 6-10 ปี จำนวน 213 คน ผลการวิจัยพบว่า ด้านพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำของเด็กวัยเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมอยู่ในระดับสูง (Mean = 34.67, SD = 3.09) ในขณะที่ความรู้ การรับรู้ความเสี่ยง การสนับสนุนทางสังคม และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .22, .23, .40$ และ $.18$ ตามลำดับ)

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การรับรู้ข่าวสารปัญหาเด็กจมน้ำในประเทศไทย” ได้ดำเนินการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การเลือกพื้นที่ศึกษาและกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

ทำการสุ่มเลือกพื้นที่ศึกษาโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยผู้วิจัยแบ่งรายชื่อจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทยออกเป็น 5 กลุ่มภูมิภาค ประกอบด้วย กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ จากนั้นใช้วิธีการจับสลากโดยทำรายชื่อจังหวัดทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 2 จังหวัด รวม 10 จังหวัดทั่วประเทศ และกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็น เด็กอายุ 5-14 ปี รวม 4,000 ตัวอย่าง และประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กที่มีเด็กอายุ 5-14 ปี อยู่ในการปกครองหรือดูแล รวม 1,000 ตัวอย่าง (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 พื้นที่ศึกษาและกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

พื้นที่	จังหวัด	เด็ก 5-14 ปี	ประชาชนทั่วไป
กรุงเทพและปริมณฑล	กรุงเทพมหานคร และนนทบุรี	400 x 2 จังหวัด	100 x 2 จังหวัด
ภาคกลาง	ชลบุรี และสมุทรสงคราม	400 x 2 จังหวัด	100 x 2 จังหวัด
ภาคเหนือ	เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน	400 x 2 จังหวัด	100 x 2 จังหวัด
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	นครราชสีมา และอำนาจเจริญ	400 x 2 จังหวัด	100 x 2 จังหวัด
ภาคใต้	นครศรีธรรมราช และระนอง	400 x 2 จังหวัด	100 x 2 จังหวัด
รวม	10 จังหวัด	4,000 ตัวอย่าง	1,000 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสำรวจการรับรู้ข่าวสารปัญหาเด็กจมน้ำในประเทศไทย กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา เป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ส่วนที่ 2) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเด็กจมน้ำ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 13 ข้อ

การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เพียงพอสำหรับการออกแบบสำรวจการรับรู้ข่าวสารเด็กปัญหาจมน้ำของเด็กอายุ 5-14 ปี และประชาชนทั่วไป ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาด้วยการคำนวณจากความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการวัดกับคำถามที่สร้างขึ้น ดัชนีที่ใช้แสดงค่าความสอดคล้อง เรียกว่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยพนักงานเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม กรณีเด็กอายุ 5-14 ปี ผู้วิจัยทำหนังสือขอเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ใน 10 จังหวัดทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น 60 โรงเรียน ส่วนประชาชนทั่วไป (อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป) ใช้การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ในครัวเรือนที่มีเด็กอายุ 5-14 ปีอยู่ในการปกครองหรือดูแลจำนวนตามต้องการโดยความสมัครใจของผู้ให้ข้อมูล ในพื้นที่ใน 10 จังหวัดทั่วประเทศเช่นกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ผลการสำรวจใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการนำข้อมูลมาหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percent)

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเด็กอายุ 5-14 ปี ที่ทำการสำรวจครั้งนี้มีสัดส่วนในแต่ละช่วงอายุใกล้เคียงกันคือ ประมาณร้อยละ 10 ในแต่ละช่วงอายุ (ตารางที่ 2)

สำหรับกลุ่มประชาชนทั่วไป พบว่า มีสัดส่วนของผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย คือ ร้อยละ 57.90 และร้อยละ 42.10 (ตามลำดับ) ด้านอายุของกลุ่มประชาชนทั่วไป เริ่มตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป โดยประมาณร้อยละ 80 มีอายุระหว่าง 21 ปี ถึง 50 ปี

ด้านสถานภาพการทำงานพบว่า เป็นผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด ร้อยละ 38.00 รองลงมาคือ ลูกจ้างภาครัฐ ร้อยละ 25.20 และเป็นลูกจ้างภาคเอกชนร้อยละ 18.50 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กอายุ 5-14 ปี

อายุ (ปี)	ร้อยละ	จำนวน
5	10.35	414
6	9.93	397
7	10.35	414
8	9.95	398
9	9.80	392
10	9.73	389
11	9.80	392
12	10.48	419
13	9.65	386
14	9.98	399
รวม	100.00	4,000

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชาชนทั่วไปจำแนกตามลักษณะทางประชากร

	ลักษณะทางประชากร	ร้อยละ	จำนวน
เพศ	ชาย	42.10	421
	หญิง	57.90	579
	รวม	100.0	1,000
อายุ	15-20 ปี	9.00	90
	21-30 ปี	25.40	254
	31-40 ปี	31.30	313
	41-50 ปี	24.10	241
	51-60 ปี	14.30	143
	61 ปีขึ้นไป	2.70	27
	รวม	100.00	1,000
สถานภาพการทำงาน	ลูกจ้างภาครัฐ	25.20	252
	ลูกจ้างภาคเอกชน	18.50	185
	ธุรกิจส่วนตัว	38.00	380
	ว่างงาน	10.60	106
	นักเรียน/นักศึกษา	7.40	74
	ไม่ระบุ	0.30	3
	รวม	100.00	1,000

การรับรู้ข่าวสารเด็กจมน้ำ

จากตารางที่ 4 การรับรู้ข่าวสารเด็กจมน้ำของเด็กอายุ 5-14 ปี และประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก ผลการสำรวจมีรายละเอียดดังนี้

การตกน้ำ/จมน้ำเป็นสิ่งที่ป้องกันได้ เด็กอายุ 5-14 ปี เห็นด้วยร้อยละ 63.38 ส่วนประชาชนทั่วไปมีความเห็นเช่นเดียวกัน ร้อยละ 86.80

การตกน้ำ/จมน้ำเป็นเรื่องของเคราะห์กรรม เด็กอายุ 5-14 ปี เห็นด้วยเพียงร้อยละ 17.70 ส่วนประชาชนทั่วไปมีความเห็นเช่นเดียวกัน ร้อยละ 20.50

การจมน้ำทำให้เด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปี ตายมากเป็นอันดับหนึ่ง เด็กอายุ 5-14 ปี รับรู้ข่าวสาร/ข้อเท็จจริงนี้ร้อยละ 41.03 ส่วนประชาชนทั่วไปมีการรับรู้เช่นเดียวกัน ร้อยละ 37.00

การรับรู้ว่า “วันเสาร์แรกของเดือนมีนาคมของทุกปี เป็นวันรณรงค์ป้องกันเด็กจมน้ำ” เด็กอายุ 5-14 ปี รับรู้ความสำคัญของวันดังกล่าวเพียง 12.70 ส่วนประชาชนทั่วไปที่มีการรับรู้ มีเพียงร้อยละ 9.30

สำหรับข้อความเกี่ยวกับการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงและแหล่งน้ำเสี่ยง พบว่า “การปล่อยเด็กให้อยู่คนเดียวเพียงชั่วขณะ เช่น เปิด-ปิดประตูบ้าน รับโทรศัพท์ ล้างจาน ทำกับข้าว เด็กอาจจะจมน้ำได้” เด็กอายุ 5-14 ปี รับรู้ว่าการดังกล่าวมีความเสี่ยงร้อยละ 51.30 ส่วนประชาชนทั่วไปมีความรู้เช่นเดียวกัน ร้อยละ 55.10

“ถังน้ำ/กะละมัง/กระติกน้ำ/โถงที่มีน้ำอยู่เล็กน้อย ทำให้เด็กจมน้ำตายได้” เด็กอายุ 5-14 ปี รับรู้ว่าการดังกล่าวมีความเสี่ยงร้อยละ 54.55 ส่วนประชาชนทั่วไปมีความรู้เช่นเดียวกัน ร้อยละ 59.60

“แหล่งน้ำใกล้บ้าน ทั้งแอ่งน้ำ บ่อขุด สระน้ำ เป็นแหล่งที่เด็กจมน้ำตายมากที่สุด” เด็กอายุ 5-14 ปี รับรู้ว่าการดังกล่าวมีความเสี่ยงร้อยละ 75.10 ส่วนประชาชนทั่วไปมีความรู้เช่นเดียวกัน ร้อยละ 72.10

“รู้สึกลัวเมื่อทราบว่า เด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปี จมน้ำตายมากเป็นอันดับหนึ่ง” เด็กอายุ 5-14 ปี รับรู้ว่าการดังกล่าวมีความเสี่ยงร้อยละ 71.60 ส่วนประชาชนทั่วไปมีความกลัวเช่นเดียวกัน ร้อยละ 72.30

สำหรับการรับรู้ว่า “วันเสาร์แรกของเดือนมีนาคมของทุกปี เป็นวันรณรงค์ป้องกันเด็กจมน้ำ” เด็กอายุ 5-14 ปี ร้อยละ 12.70 ระบุว่ารับรู้ความสำคัญของวันดังกล่าว และประชาชนทั่วไปที่ระบุว่ารับรู้มีเพียง ร้อยละ 9.30 เท่านั้น

ความรู้ต่อพฤติกรรมเสี่ยงของผู้ดูแลเด็กว่า “การปล่อยเด็กให้อยู่คนเดียวเพียงชั่วขณะ เช่น เปิด-ปิดประตูบ้าน รับโทรศัพท์ ล้างจาน ทำกับข้าว เด็กอาจจะจมน้ำได้” เด็กอายุ 5-14 ปี ร้อยละ 51.30 และประชาชน ร้อยละ 55.10 ระบุว่า รับรู้ต่อพฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าว

ขวดน้ำพลาสติกเปล่า/ถังแกลลอนพลาสติกเปล่าสามารถนำมาถอดเพื่อช่วยในการลอยตัวในน้ำได้ เด็กอายุ 5-14 ปี ร้อยละ 70.13 ระบุว่ารู้ว่าอุปกรณ์ดังกล่าวสามารถนำมาใช้เพื่อช่วยในการลอยตัวในน้ำได้

สำหรับการรับรู้เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติ การช่วยเหลือคนตกน้ำจมน้ำ พบว่ากรณีแรก “เมื่อช่วยคนจมน้ำขึ้นมาบนฝั่งแล้ว สิ่งแรกที่ต้องทำคือ อุ้มพาดบ่าแล้วกระแทกเอาน้ำออก” กลุ่มตัวอย่างยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง จำแนกเป็นเด็กอายุ 5-14 ปี ร้อยละ

56.28 และประชาชนทั่วไป เข้าใจไม่ถูกต้องถึงร้อยละ 71.60 ส่วนกรณีที่สอง “เมื่อช่วยคนจมน้ำขึ้นมาบนฝั่งแล้ว วิธีปฐมพยาบาลเด็กจมน้ำที่ถูกต้องคือ เป่าปากและกดหน้าอก” เด็กอายุ 5-14 ปี ร้อยละ 76.73 และประชาชนทั่วไป ร้อยละ 84.00

ตารางที่ 4 การรับรู้ข่าวสารเด็กจมน้ำของเด็กอายุ 5-14 ปีและประชาชนทั่วไป

สาระ/ข่าวสาร	เด็กอายุ 5-14 ปี (n = 4,000)		ประชาชนทั่วไป (n = 1,000)	
	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
1. การตกน้ำ/จมน้ำเป็นสิ่งที่ป้องกันได้	63.38	2,535	86.80	868
2. การตกน้ำ/จมน้ำเป็นเรื่องของเคราะห์กรรม	17.70	708	20.50	205
3. การจมน้ำทำให้เด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปี ตายมากเป็นอันดับหนึ่ง	41.03	1,641	37.00	370
4. วันเสาร์แรกของเดือนมีนาคมของทุกปี เป็นวันรณรงค์ป้องกันเด็กจมน้ำ	12.70	508	9.30	93
5. การปล่อยเด็กให้อยู่คนเดียวเพียงชั่วขณะ เช่น เปิด-ปิดประตูบ้าน รับโทรศัพท์ ล้างจาน ทำกับข้าว เด็กอาจจะจมน้ำได้	51.30	2,052	55.10	551
6. ถังน้ำ/กะละมัง/กระติกน้ำ/โถงที่มีน้ำ อยู่เล็กน้อย ทำให้เด็กจมน้ำตายได้	54.55	2,182	59.60	596
7. แหล่งน้ำใกล้บ้าน ทั้งแอ่งน้ำ บ่อขุด สระน้ำ เป็นแหล่งที่เด็กจมน้ำตายมากที่สุด	75.10	3,004	72.10	721
8. รู้สึกกลัวเมื่อทราบว่า เด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปี จมน้ำตายมากเป็นอันดับหนึ่ง	71.60	2,864	72.30	723
9. ขวดน้ำพลาสติกเปล่า/ถังแก๊สลอน พลาสติกเปล่าสามารถนำมาถอด เพื่อช่วยในการลอยตัวในน้ำได้	70.13	2,805	86.60	866
10. เมื่อช่วยคนจมน้ำขึ้นมาบนฝั่งแล้ว สิ่งแรกที่ต้องทำคือ อุ้มพาดบ่า แล้วกระแทกเอาน้ำออก*	56.28	2,251	71.60	716
11. เมื่อช่วยคนจมน้ำขึ้นมาบนฝั่งแล้ว วิธีปฐมพยาบาลเด็กจมน้ำที่ถูกต้องคือ เป่าปากและกดหน้าอก	76.73	3,069	84.00	840

หมายเหตุ: * สาระ/ข่าวสารข้อ 10 เมื่อช่วยคนจมน้ำขึ้นมาบนฝั่งแล้วสิ่งแรกที่ต้องทำคือ อุ้มพาดบ่าแล้วกระแทกเอาน้ำออก เป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้อง

ช่องทางการรับรู้ข่าวสารเด็กจมน้ำ

จากตารางที่ 5 ช่องทางการรับรู้ข่าวสารปัญหาเด็กจมน้ำ พบว่า กลุ่มประชาชนทั่วไปที่ระบุว่ารับรู้ข่าวสารเด็กจมน้ำสูงถึงร้อยละ 93.10 ในขณะที่กลุ่มเด็กอายุ 5-14 ปีที่ระบุว่ารับรู้ข่าวสารนี้มีร้อยละ 86.53

เมื่อพิจารณาถึงแหล่งที่แต่ละกลุ่มระบุว่าได้รับรู้ข่าวสารเด็กจมน้ำมากที่สุด 3 อันดับแรก พบว่า แหล่งข้อมูลทั้งที่สองกลุ่มระบุว่าได้รับรู้ข่าวสารมากที่สุด คือ โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 85.70 ในกลุ่มประชาชนทั่วไป และร้อยละ 74.20 ในกลุ่มเด็กอายุ 5-14 ปี

ในขณะที่แหล่งที่รับรู้ข่าวสารอันดับที่สอง และอันดับที่สาม เป็นแหล่งที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม ดังนี้ กลุ่มเด็กอายุ 5-14 ปี ได้รับรู้ข่าวสารเด็กจมน้ำจาก พ่อแม่/ผู้ปกครอง และครู/อาจารย์ รองลงมา คิดเป็นร้อยละ 47.55 และ ร้อยละ 37.78 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มประชาชนทั่วไป จะได้รับข่าวสารจากแหล่งหรือสื่อประเภท สื่อสิ่งพิมพ์และวิทยุรองลงมา คือ ร้อยละ 55.90 และร้อยละ 26.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ช่องทางการรับรู้ข่าวสารเด็กจมน้ำของเด็กอายุ 5-14 ปีและประชาชนทั่วไป (ระบุทุกแหล่ง)

ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร ปัญหาเด็กจมน้ำ	เด็กอายุ 5-14 ปี (n = 4,000)		ประชาชนทั่วไป (n = 1,000)	
	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
มีการรับรู้ข่าวสารเด็กจมน้ำ	86.53	3,461	93.10	931
- โทรทัศน์	74.20	2,968	85.70	857
- เสียตามสาย	10.18	407	10.60	106
- วิทยุ	24.85	994	26.60	266
- สื่อสิ่งพิมพ์	34.20	1,368	55.90	559
- จนท.สธ./หมอ/พยาบาล/	11.13	445	7.10	71
- พ่อแม่/ผู้ปกครอง	47.55	1,902	20.90	209
- ครู/อาจารย์	37.78	1,511	8.60	86
- อสม.	11.25	450	11.30	113
- อื่น ๆ อินเทอร์เน็ต/เพื่อน/ญาติ ฯลฯ	1.10	44	1.50	15

ความเห็นต่อวิธีการป้องกันไม่ให้เด็กจมน้ำ

จากตารางที่ 6 ความเห็นของเด็กอายุ 5-14 ปี และประชาชนทั่วไปต่อวิธีการป้องกันไม่ให้เด็กจมน้ำ กลุ่มตัวอย่างมีเห็นว่าควรมีการดำเนินการดังนี้ เด็กอายุ 5-14 ปี ร้อยละ 78.75 มีความเห็นว่าควรดูแลเด็กไม่ปล่อยให้คลาดสายตา รองลงมา ร้อยละ 75.48 มีความเห็นว่าควรสอนให้เด็กว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด ร้อยละ 43.48 มีความเห็นว่าควรจัดการสิ่งแวดล้อม (ล้อมรั้ว ติดป้ายเตือน ปิดฝาภาชนะใส่น้ำ) และร้อยละ 37.03 มีความเห็นว่า ควรสอนเด็กว่าน้ำอันตราย ห้ามไม่ให้เด็กไปเล่นน้ำ

ขณะที่ประชาชนทั่วไปมีความเห็นว่าควรสอนให้เด็กว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด สูงที่สุดถึงร้อยละ 86.00 รองลงมา ร้อยละ 72.10 มีความเห็นว่าควรดูแลเด็กไม่ปล่อยให้คลาดสายตา โดยมีประชาชนที่มีความเห็นว่าควรจัดการสิ่งแวดล้อม (ล้อมรั้ว ติดป้ายเตือน ปิดฝาภาชนะใส่น้ำ) และสอนเด็กว่าน้ำอันตราย ห้ามไม่ให้เด็กไปเล่นน้ำ ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 49.80 และร้อยละ 46.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ความเห็นต่อวิธีการป้องกันไม่ให้เด็กจมน้ำของเด็กอายุ 5-14 ปีและประชาชนทั่วไป

ความเห็น	เด็กอายุ 5-14 ปี (n = 4,000)		ประชาชนทั่วไป (n = 1,000)	
	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
- ควบคุมดูแลเด็ก ไม่ปล่อยให้คลาดสายตา	78.75	3,150	72.10	721
- ควรสอนให้เด็กว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด	75.48	3,019	86.00	860
- ควรจัดการสิ่งแวดล้อม (ล้อมรั้ว ติดป้ายเตือน ปิดฝาภาชนะใส่น้ำ)	43.48	1,739	49.80	498
- ควรสอนเด็กว่าน้ำอันตราย ห้ามไม่ให้เด็กไปเล่นน้ำ	37.03	1,481	46.50	465

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการสำรวจการรับรู้ข่าวสารปัญหาเด็กจมน้ำในประเทศไทยของเด็กอายุ 5-14 ปี จำนวน 4,000 คน และประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 1,000 คน สามารถสรุปและอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญดังรายละเอียดต่อไปนี้

การรับรู้ข่าวสารปัญหาเด็กจมน้ำ ทั้งเด็กอายุ 5-14 ปี และประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็ก ทั้งสองกลุ่มต่างก็ได้รับรู้ข่าวสารปัญหาเด็กจมน้ำ โดยระบุว่ามีการรับรู้

ข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงว่า “การจมน้ำทำให้เด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปี ตายมากเป็นอันดับหนึ่ง” นั้น ในกลุ่มเด็กอายุ 5-14 ปี รับประทานข้อเท็จจริงนี้สูงกว่าประชาชนทั่วไป

ส่วนความเห็นหรือมุมมองที่มีต่อปัญหาการจมน้ำในเด็ก พบว่า ประชาชนทั่วไปมีความเห็นว่า “การตกน้ำ/จมน้ำเป็นสิ่งที่ป้องกันได้” สูงกว่ากลุ่มเด็กอายุ 5-14 ปี แต่ที่มีความน่าสนใจคือ ประมาณร้อยละ 20 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดยังมีความคิดความเห็นว่า “การตกน้ำ/จมน้ำเป็นเรื่องของเคราะห์กรรม” ซึ่งนับเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องต่อปัญหาการจมน้ำในเด็ก ความคิดความเห็นนี้มีความขัดแย้งอย่างชัดเจนกับข้อค้นพบจากการศึกษาด้านปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กในทุกภาคของประเทศไทย ปี พ.ศ.2543-2545 และงานศึกษาของ สัม เอกเฉลิมเกียรติ (2550) ที่มีข้อสรุปตรงกันว่า ปัญหาการจมน้ำของเด็กสามารถป้องกันการได้ โดยอาศัยมาตรการด้านบุคคล คือ ทั้งผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก ด้วยการดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ไม่อนุญาตให้เด็กเล่นน้ำตามลำพัง ตลอดจนการห้ามและควบคุมไม่ให้เด็กใช้แอลกอฮอล์ขณะที่อยู่บริเวณรอบ ๆ แหล่งน้ำ นอกจากนี้จากการศึกษาวิจัยในต่างประเทศยังพบว่า การดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับการจมน้ำเสียชีวิต แม้การสำรวจครั้งนี้จะไม่ได้ครอบคลุมถึงพฤติกรรมเสี่ยงที่สัมพันธ์กับการจมน้ำเสียชีวิตของเด็ก แต่ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง พบว่ามากกว่าร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดต่างก็รับรู้ “การปล่อยเด็กให้อยู่คนเดียวเพียงชั่วขณะ เช่น เปิด-ปิดประตูบ้าน รับโทรศัพท์ ล้างจาน ทำกับข้าว เด็กอาจจะจมน้ำได้” ในขณะที่มากกว่าร้อยละ 70 รับรู้ว่า “ถังน้ำ/กะละมัง/กระติกน้ำ/โอ่งที่มีน้ำอยู่เล็กน้อยทำให้เด็กจมน้ำตายได้” รวมทั้ง “แหล่งน้ำใกล้บ้าน ทั้งแอ่งน้ำ บ่อขุด สระน้ำ เป็นแหล่งที่เด็กจมน้ำตายมากที่สุด” ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ นายแพทย์อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ (2550) ศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก โรงพยาบาลรามาธิบดี ได้กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กให้มีความปลอดภัย โดยเฉพาะสำหรับเด็กกลุ่มอายุ 3-5 ปี ต้องให้ความสำคัญกับการระวังการจมน้ำในบ้าน และแหล่งน้ำในชุมชน อีกทั้งเด็กเล็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ผู้ปกครองต้องอย่าปล่อยให้เด็กอยู่ลำพังแม้เสี้ยววินาที ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กต้องมองเห็นและสามารถเข้าถึงคว่ำถึงตัวเด็กได้โดยง่ายและทันท่วงที เพราะเด็กวัยนี้มีความเสี่ยงจมน้ำได้ง่ายเนื่องจากเด็กเล็กยังมีการทรงตัวไม่ดีพอ อีกทั้งยังไม่มีความพร้อมในการป้องกันตนเอง จึงมีความเสี่ยงที่จะจมน้ำ แม้ในแหล่งน้ำที่มีน้ำเพียงเล็กน้อยหรือแม้ภาชนะบรรจุน้ำในครัวเรือน เช่น ถังหรือกะละมัง

ที่มีน้ำในปริมาณความสูงเพียง 1-2 นิ้วเท่านั้นก็ตาม (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2557)

ด้านการรับรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์ที่สามารถใช้เพื่อช่วยชีวิตเมื่อมีคนตกน้ำจมน้ำ เช่น ขวดน้ำพลาสติกเปล่า/ถังแก๊สลอนพลาสติก พบว่า ประชาชนที่รับรู้ว่าคุณกรณ์ดังกล่าว มีประโยชน์ในการป้องกันและช่วยเหลือคนตกน้ำ-จมน้ำ มีสูงเกือบร้อยละ 90 แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีการรับรู้ที่สำคัญและส่งผลต่อการลดโอกาสการรอดชีวิตของผู้จมน้ำ ซึ่งเป็นการรับรู้และความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องทั้งในกลุ่มเด็กและประชาชนทั่วไปในประเด็นของการช่วยเหลือคนจมน้ำที่มักเข้าใจกันว่า จะต้องอุ้มคนจมน้ำพาดบ่าแล้วกระแทกเอาน้ำออก โดยประชาชนทั่วไปเกือบร้อยละ 80 ยังไม่มีความรู้ว่าวิธีการช่วยชีวิตคนจมน้ำที่ถูกต้องคือการปฐมพยาบาลด้วยการผายปอด ทั้งนี้ หากไม่สามารถสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นแก่กลุ่มเด็กและประชาชนทั่วไปในประเด็นการช่วยเหลือคนจมน้ำอย่างถูกต้อง จะทำให้ผู้จมน้ำมีโอกาสเสียชีวิตอันเนื่องมาจากการช่วยเหลือที่ไม่ถูกวิธีได้ สถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน (2561) และนายแพทย์โสภณ เมฆธน อธิบดีกรมควบคุมโรค (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2557) ระบุตรงกันว่า สาเหตุที่ทำให้มีผู้จมน้ำเสียชีวิตเป็นจำนวนมากส่วนหนึ่งเกิดจากการช่วยเหลือผิดวิธี ซึ่งมักเกิดขึ้นใน 2 ช่วงคือ ขณะอยู่ในน้ำซึ่งเด็ก ๆ จะเล่นน้ำเป็นกลุ่มพอมิเพื่อนจมน้ำก็จะลงน้ำไปช่วยกันเองโดยไม่มีความรู้ในการช่วยที่ถูกต้อง และอีกช่วงคือ การช่วยเหลือเด็กหลังนำขึ้นมาจากน้ำแล้ว โดยประชาชนส่วนใหญ่ยังเข้าใจผิด คิดว่าการอุ้มพาดบ่าและกระแทกเอาน้ำออกเป็นเรื่องที่ถูกต้อง ซึ่งในความจริงเป็นวิธีการช่วยเหลือที่ผิด เนื่องจากจะทำให้ผู้จมน้ำขาดอากาศหายใจนานขึ้น สิ่งที่ควรทำคือ ควรรีบเป่าปากและนวดหัวใจเพื่อช่วยให้ผู้ที่จมน้ำหายใจได้เร็วที่สุด ถ้าพบว่าหายใจเองได้หรือหายใจเองได้แล้วให้จับผู้จมน้ำนั้นนอนตะแคง ให้ศีรษะหงายไปข้างหลัง เพื่อให้น้ำไหลออกทางปากและใช้ผ้าห่มคลุมตัวผู้ป่วย เพื่อให้ความอบอุ่น งดน้ำและอาหารและรีบส่งผู้ที่จมน้ำทุกรายไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลทันที เช่นเดียวกับงานศึกษาของ นายแพทย์อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ (2550) ที่ระบุว่าร้อยละ 94 ของความพยายามในทำการปฐมพยาบาล เป็นการกระทำที่ผิดวิธี กล่าวคือ เป็นการจับอุ้มพาดบ่ากระโดด วิ่งรอบสนาม หรือวางบนกระแทแล้วรื้อดน้ำออก หากผู้พบเห็นเหตุการณ์ให้การช่วยเหลือที่ถูกวิธีจะสามารถลดการตายจากการจมน้ำได้

สำหรับช่องทางรับรู้ข่าวสารเด็กจมน้ำแม้ว่าประชาชนทั่วไปจะรับรู้ข่าวสารนี้ในร้อยละที่สูงกว่าเด็กอายุ 5-14 ปี แต่ทั้ง 2 กลุ่มมีช่องทางที่รับข่าวสารสูงสุด 2 อันดับ

แรก คือ โทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ และสำหรับกลุ่มเด็กอายุ 5-14 ปีนั้น ครู/อาจารย์
ยังนับเป็นช่องทาง/สื่อบุคคลที่สำคัญต่อการรับรู้ข่าวสารปัญหาเด็กจมน้ำอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจ
ที่ถูกต้อง โดยเฉพาะจากการช่วยเหลือผู้ที่จมน้ำอย่างถูกวิธีแก่ประชาชนทั่วไปในทุกช่องทาง

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ทั้งเด็ก
และประชาชนทั่วไปรับรู้ถึงความสำคัญว่า “วันเสาร์แรกของเดือนมีนาคมของทุกปี เป็นวัน
รณรงค์ป้องกันเด็กจมน้ำ” เพื่อเพิ่มความตระหนักและให้ความสำคัญต่อปัญหาเด็กจมน้ำ

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนโรงพยาบาล
ส่งเสริมสุขภาพตำบล ควรร่วมสร้างความรับรู้ต่อความเสี่ยงในการจมน้ำแก่เด็ก ครอบครัว
ชุมชน เพื่อสร้างความตระหนักการจมน้ำในเด็ก จำแนกเป็น

3.1 ปัจจัยด้านตัวบุคคล (ผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก) และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม
ทั้งทางกายภาพ (จัดการแหล่งน้ำเสี่ยง)

3.2 ปัจจัยด้านสังคม เช่น การสร้างระบบสวัสดิการชุมชนที่ช่วยทดแทน
การดูแลเด็กของพ่อแม่

4. ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและเนื้อหาที่เกี่ยวกับการสร้างความรับรู้ต่อ
ความเสี่ยงในการจมน้ำแก่เด็กและผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กทางโทรทัศน์และสิ่งพิมพ์ที่สั้น
กระชับ เข้าใจง่าย อย่างสม่ำเสมอ

5. การสร้างสื่อที่เข้าใจง่ายเหมาะสมกับเด็กแต่ละช่วงวัย และสนับสนุนสื่อต่าง ๆ
ให้โรงเรียนนำไปใช้ เนื่องจากครู/อาจารย์เป็นสื่อบุคคลที่สำคัญในการส่งข่าวสารเกี่ยวกับ
การจมน้ำในกลุ่มเด็กที่มีอายุระหว่าง 5-14 ปี

เอกสารอ้างอิง

กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล, อติศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ และอภิชาติ เมฆมาสิน. (2546).

การศึกษาปัจจัยเสี่ยงของการจมน้ำในเด็ก พ.ศ.2543-2545. *วารสารกรมควบคุม
โรค*, 29(ตุลาคม-ธันวาคม), หน้า 229-236.

เต็มศักดิ์ ทวณิช. (2546). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

- บุศรา ชัยทัศน์. (2554). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการจมน้ำในเด็กวัยเรียน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์). สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์
คณะพยาบาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก
ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี. (ม.ป.ป).
สถานการณ์การจมน้ำในเด็ก 2543-2557 และยุทธศาสตร์ลดอันตราย
ในปี 2560-2564. สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม, 28, 2562, จาก
[http://www.csip.org/csip/autopage/show_page.php?h=119&s_id=137
&d_id=138](http://www.csip.org/csip/autopage/show_page.php?h=119&s_id=137&d_id=138).
- สถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน. (2561). แนวทางการช่วยเหลือคนตกน้ำ จมน้ำ. สืบค้นเมื่อ
พฤษภาคม 28, 2562, จาก <http://www.niems.go.th>
- สัมพันธ์ เอกเฉลิมเกียรติ. (2549). ทบทวนวรรณกรรมการจมน้ำของเด็ก. กรุงเทพฯ:
สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- สัมพันธ์ เอกเฉลิมเกียรติ. (2550). ทบทวนวรรณกรรมการจมน้ำของเด็ก. กรุงเทพฯ:
สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สัมพันธ์ เอกเฉลิมเกียรติ และและสุชาดา เกิดมงคลการ. (2552). จำนวนและอัตรา
การเสียชีวิตจากการตกน้ำจมน้ำ พ.ศ.2549-2551 (เอกสารไม่ตีพิมพ์). กรุงเทพฯ:
สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2557). พบเด็กจมน้ำเสียชีวิต
เฉลี่ยวันละเกือบ 4 คน (17 มีนาคม 2557). สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม 28, 2562,
จาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/23475>
- สำนักงานโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2555). เรื่องเล่า ปิดเทอม
อันตราย เด็กไทยจมน้ำตายมากที่สุด. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2562). ประเด็น
สาระสำคัญสำหรับการป้องกันเด็กจมน้ำ ปี 2562. สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 8, 2562,
จาก <http://www.thaincd.com/document/file/drowning>
- สุชาดา เกิดมงคลการ และคณะ. (2552). สถานการณ์ตกน้ำ จมน้ำของเด็กในประเทศไทย.
นนทบุรี: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์. (2549). *การทบทวนเรื่อง สถานการณ์การจมน้ำในประเทศไทย และมาตรการแก้ไข*. สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม 28, 2562, จาก <http://www.csip.org/csip>.

อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์. (2550). *Child Accident รู้ทันอันตราย ก่อนภัยถึงตัวเด็ก*. กรุงเทพฯ: ฐานการพิมพ์.

World Health Organization. (2008). *The global burden of disease: 2004 update*. Geneva: World Health Organization.